

Teknoloji Tasarım ve Çevre ilişkisi 3

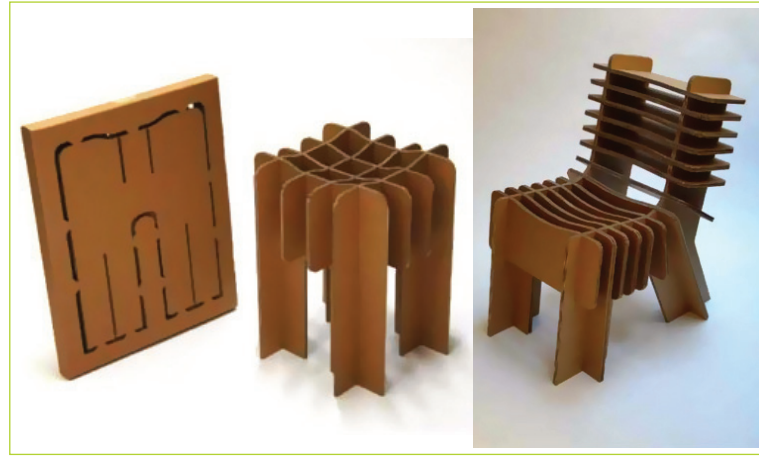
Gezegemizde en çok tüketilen malzeme nedir? Bu konuyu düşündüğümüzde aklımıza neler geliyor? Yaratıcı düşünceye ufuk açmak ve gezegenin kaynaklarını daha verimli kullanmak, bireylerin rolünün altını tekrar çizmek amacıyla, bu bölümden başlayarak en bilinen ve yaygın olarak çevre kirliliği yaratan malzemelerin geri dönüşümünü ve atık malzemelere alternatif kullanım olanakları yaratan özgün, duyarlı ve yaratıcı çözüm örnekleri üzerinden tartışmak istiyoruz.

Kâğıt ve kâğıt türevlerinin ana malzemesinin doğal selüloz olduğunu, selülozun elde edilmesinin, öncelikle doğal su kaynaklarımızın yoğun kullanımını gerektirdiğini ve oksijen ihtyacımızı destekleyen ormanlarımızı dayandığını bir kere daha hatırlayalım. Dünyada 70'li yıllarda gelişmeye başlayan çevre bilinci ve atık malzemelerin geri kazandırılması çabasındaki ilk hedef malzemenin "kâğıt" olduğunun altını çizelim. Tasarımcıların, atık kâğıt kullanımına yönelik yaratıcı çözüm arayışlarının ve çabalarının 80'li yıllardan beri süregeldiğini, süreç içinde ilginç çözümlere ulaşıldığını ve araştırmaların artan bir bilinç ve hızla sürdüğünü belirtelim.

Günümüzde pek çok alternatif ürün, artık endüstriyel ambalaj atıklarından ve her çeşit atık kâğıtlardan üretiliyor. Hollandalı tasarımcı David Graas'a ait üründe olduğu gibi, basit çözümlerin sınırsızlığı insan zekâsının gücünü bize sergiliyor.

Ambalaj kâğıtlarından alternatif ürün çözümleneleri

Hollandalı tasarımcı David Graas'a ait 2 farklı ürün

Diğer bir çarpıcı örnekteyse, malzeme kullanımındaki sınırların, yaratıcılıkla nasıl aşıldığını çarpıcı bir biçimde görüyoruz. Ürün tasarımı, sayısız plastik ve tahta örneğin yer aldığı bir alanda, geri dönüşümlü kâğıt kullanımıyla gerçekleştirilmiş. Bu basit, ucuz ve ekonomik alternatif askı projesi Rus tasarımcılar Alexey Chugunnikov ve Alexander Sekirash tarafından geliştirilmiş.

Rus tasarımcılar Alexey Chugunnikov ve Alexander Sekirash tarafından geliştirilmiş kağıt askı

Kağıt kullanımında sınırsızlığı zorlayan örnekler üzerinden devam ederken, bir Hint tasarımı karşımıza çıkıyor. Özellikle atık kağıtların yeniden kullanımını değerlendiren bu zanaat ağırlıklı çalışma, ev kadınlarına gelir sağlayacak bir olanak sunup kağıtların yeniden kullanımı konusunda çevreci bir yaklaşım sergiliyor.

Geri dönüşümlü kağıt sandallar

Filipinler'den bir başka örnekteyse, altın madeninde çalışan kadınlarca yeniden üretime kazandırmak amacıyla kullanılmış eski dergilerden yapılan dekoratif matlar yer alıyor. Rulo yapılarak yüzey kazandırılan kullanılmış dergi sayfalarının bir araya getirilerek dikilmesiyle, son derece dekoratif ve kolay üretilen ürünler, ilginç bir örnek olarak hayranlık uyandırıyor.

Filipinlerden kullanılmış dergi sayfalarından üretilmiş bir mat

Diğer bir yaygın kullanım alanı da, atık kağıtların endüstriyel yöntemlerle kağıt hamuru olarak geri kazanılması sonucunda gündelik hayatta kullanılan pekçok ürünün ambalajı olarak değerlendirilmesi uygulamasıdır.

Kağıt hamurundan elde edilmiş endüstriyel ambalajlar

Ve gelecek! Kısıtlı kaynakların giderek artan bir şekilde kullanılmasının kaçınılmazı olarak tasarım ve teknoloji arayışlarını sürdürecektir, kaynakların en ekonomik ve yaratıcı şekilde kullanılması çabasını genişleterek gündelik yaşamımızdaki pekçok ürünün alternatifleriyle yakın dönemde buluşmamızı sağlayacak gibi gözüküyor. Son çarpıcı örneğe, çok yakında karşımıza çıkması beklenen bir kağıt telefon ürünümüz. Belki de yakın bir gelecekte telefonlarımızın kağıttan olabileceğini düşünebiliyor muyuz?

%100 geri dönüşümlü bir kağıt cep telefonu tasarımı

Hakan Gürsu
Dr., ODTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü